

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه الزهرا (س)

دانشکده هنر

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته نقاشی

عنوان پایان نامه:

نقش آموزش هنر چندفرهنگی بر رشد هویت فردی و اجتماعی کودکان دبستانی در

گروه سنی ۶ تا ۹ سال

استاد راهنما:

دکتر منصور حسامی کرمانی

دانشجو:

فاطمه قاسم پور امام

مهر ماه سال ۱۳۹۳

تقدیم

به نیک اندیشانی که آموختن را پیشه ی خود کرده و راه علم را با شعله ی فروزان
هنر، روشن و گرم می سازند.

تشکر و قدردانی

سپاس و ستایش مر خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره ی روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل شب تار، درخشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

با امتنان بی کران از مساعدت های بی شائبه ی استاد با کمالات و شایسته، جناب آقای دکتر منصور حسامی؛ ریاست محترم دانشکده که در کمال سعه ی صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر ما دریغ ننموده اند و زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفته اند و همچنین از اساتید فرزانه و دلسوز، سرکار خانم هنری مهر؛ مدیریت محترم کرسی گروه و جناب آقای دکتر سلطان کاشفی که زحمت داوری این رساله را متقبل شده اند و از استاد صبور و گرانقدر جناب آقای دکتر فرد که از محضر پر فیض تدریسهشان بهره ها برده ایم، کمال تشکر و قدردانی را داریم. باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آنان را سپاس گوید.

برای ایشان آرزوی سلامتی و سعادت و توفیق روز افزون، از خداوند متعال
خواستاریم.

و همچنین با سپاس فروان؛

• از بزرگوران عرصه ی آموزش هنر کشور، خانم ها مینو آیت اللهی و فرشته صاحب قلم و آقایان محمود مهر محمدی ، نادر فاطمی و ناصر یوسفی به دلیل یاری ها و راهنمایی های بی چشم داشت ایشان که بسیاری از سختی ها را برایمان آسان تر نمودند.

● پدران و مادرانمان که در ناهمواری ها و دشواری های زندگی همواره یآوری دلسوز و فداکار و پشتیبانی محکم و مطمئن برایمان بوده اند و سهم بسزایی در پیشرفتهای زندگیمان داشته اند.

● استادانمان که عاشقانه سوختند تا گرمابخش وجود ما و روشنگر راهمان باشند و علاوه برآموزش علم، منش زندگی و مسیر بهتر زیستن را به ما آموخته اند. آموزگارانی که برایمان زندگی، بودن و انسان بودن را معنا کرده اند.

● همسرانمان به پاس قدردانی از قلبی آکنده از عشق و معرفت که محیطی سرشار از سلامت و امنیت و آرامش و آسایش را برایمان فراهم آورده اند.

و با سپاس بی دریغ خدمت همراهان گران مایه خانم الناز غلامی و آقای امید غلامی و همه کسانی که به نوعی ما را در به انجام رساندن این مهم صمیمانه یاری نموده اند.

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی خصوصیت چند فرهنگی در آموزش هنر مدرسه ای و تبیین آثار آن در رشد هویت فردی، فرهنگی و اجتماعی است.

پیش فرض این تحقیق این است که فرهنگ، بر یادگیری دانش آموزان تأثیر بسزایی دارد و بسیاری از جنبه های فرهنگ هر فرد، در ایجاد هویت و خود باوری او تأثیر می گذارد. تحولات اجتماعی و فرهنگی و مهارتهای زندگی در عصر اطلاعات به سرعت پیش می رود. بنابراین الگوهای سنتی و قدیمی آموزشی دیگر پاسخگوی نیازهای نسل جدید نخواهد بود. آموزش چند فرهنگی با ایجاد حس احترام به نظام باورها، ارزش ها و نگرش ها، تأثیر عمیقی بر روابط اجتماعی و فرهنگی فرد می گذارد. با توجه به اینکه کشور ما از فرهنگها و اقوام مختلف تشکیل شده است، حفظ فرهنگ ملی نیازمند شناخت کلیه اجزاء و خرده فرهنگها بوده، و احترام به تمامی آنها لازم و ضروری است. کودک در تعلیم و تربیت چند فرهنگی هنر، این فرصت را به دست می آورد تا متناسب با افزایش توانایی های ادراکی خود، به شهروندی مفید و مولد تبدیل شده و بتواند در مسیر ساختن جامعه ای صلح جو و پویا گام بردارد.

روش جمع آوری اطلاعات در این تحقیق، کتابخانه ای است که به کمک ابزارهای مطالعاتی و تحقیقات میدانی انجام پذیرفته است.

نمونه گیری تحقیق: منابع به دست آمده از مؤسسه پژوهشی کودکان در تهران، مدرسه انگلیسی مسقط در کشور عمان و مقایسه عملکرد آموزشی این دو مرکز می باشد. علاوه بر این اسناد، گزارشهایی نیز از همایش ها و کارگاههای هنری داخل و خارج کشور که در طول انجام تحقیقات برگزار شده، بصورت مصاحبه، گزارش، فیلم و عکس تهیه گردیده است.

کلید واژهها: آموزش چند فرهنگی، آموزش مدرسه‌ای، رویکردهای معاصر آموزش هنر

فهرست مطالب

۱	مقدمه و کلیات طرح	۱
۱-۱	مقدمه	۲
۲-۱	کلیات پژوهش	۴
۱-۲-۱	مسئله پژوهش	۴
۲-۲-۱	پرسش های پژوهشی	۶
۳-۲-۱	فرضیه	۶
۴-۲-۱	اهداف پژوهش	۸
۵-۲-۱	پیشینه پژوهش	۹
۳-۱	اطلاعات مربوط به روش شناسی پژوهش	۱۰
۱-۳-۱	تعریف جامعه ی آماری و ویژگی های آن	۱۰
۲-۳-۱	روش نمونه گیری	۱۰
۳-۳-۱	روش تجزیه و تحلیل داده ها	۱۲
۴-۳-۱	محدودیت ها و مشکلات پژوهش	۱۲
۱۴	فصل دوم	۱۴
۱-۲	جایگاه هنر در نظامهای آموزشی	۱۵
۱-۱-۲	چگونگی ساخت معنا از طریق زبان	۱۷
۲-۱-۲	جایگاه نظامهای آموزشی در پرورش قابلیت های ذهنی و شناختی	۱۸

- ۲-۲- ارتباط هنر و هوش چندگانه و پیامدهای تعلیم و تربیتی ۲۰
- ۲-۲-۱- کاربرد نظریه هوش چندگانه در حوزه های هنری و خلاقیت ۲۲
- ۲-۲-۲- پرکینز و نظریه هوش در رابطه با تعلیم و تربیت هنر ۲۳
- ۳-۲- ضرورت آموزش هنر با تأکید بر نقش تربیت هنری، و ارتباط آن با مهارتهای
تفکر..... ۲۵
- ۳-۲-۱- جایگاه و منزلت تربیت هنری به عنوان یک درس مستقل ۲۷
- ۳-۲-۲- شأن مستقل درس هنر از نگاه جنسون..... ۲۸
- ۳-۳-۲- شأن مستقل درس هنر و تأثیر آن در ضرورت اجتناب ناپذیر
فرهنگی..... ۲۹
- ۴-۲- طبقه بندی اهداف آموزشی..... ۲۹
- ۵-۲- پیامدهای اساسی هنر..... ۳۰
- ۵-۲-۱- وجود بیش از یک راه حل صحیح و قطعی برای مسائل..... ۳۱
- ۵-۲-۲- قدرت و قابلیت اکتشافی از طریق روشهای آموزش هنر..... ۳۲
- ۵-۳-۲- اهمیت هنر در کسب فضایل اخلاقی..... ۳۴
- ۶-۲- تدوین برنامه درسی هنر بر اساس تأثیرات روانشناختی فرهنگی و علمی ۳۵
- ۶-۲-۱- جایگاه دانش آموز در برنامه آموزشی هنر..... ۳۹
- ۶-۲-۲- اهداف کلی آموزش هنر..... ۳۹
- ۶-۳-۲- چهار مقوله اساسی در آموزش هنر..... ۳۹

- ۴۰..... مؤلفه های آموزش هنر..... ۲-۶-۴
- ۴۱..... تلفیق یادگیری های اساسی و مشترک با درس هنر..... ۲-۶-۵
- ۴۵..... سواد فناورانه..... ۲-۶-۶
- ۴۵..... ارزیابی..... ۲-۶-۷
- ۴۸..... محتوای آموزشی..... ۲-۷-۷
- ۴۸..... نقش الگو در فرایند آموزشی..... ۲-۷-۱
- ۴۸..... اهداف الگوی عمومی..... ۲-۷-۲
- ۴۹..... ویژگیهای الگو های جدید آموزشی..... ۲-۷-۳
- ۵۰..... فصل سوم..... ۳
- ۵۱..... رویکرد های آموزشی هنر در پنجاه سال اخیر..... ۳-۱-۱
- ۵۱..... مضامین و موقعیتهای پدید آورنده موضوعات آموزشی..... ۳-۲-۱
- ۵۲..... رویکردهای روانشناختی کودکان (علوم تربیتی)..... ۳-۳-۱
- ۵۲..... مقایسه دو رویکرد مهم در آموزش هنر..... ۳-۴-۱
- ۵۲..... رویکرد سنتی..... ۳-۴-۱
- ۵۳..... رویکرد دیسیپلین محور DBAE..... ۳-۴-۲
- ۵۳..... فرضیات رویکرد دیسیپلین محور..... ۳-۴-۳
- ۵۴..... اهداف برنامه درسی مبتنی بر رویکرد دیسیپلین محور..... ۳-۴-۴
- ۵۹..... روانشناسی انسانگرا..... ۳-۵-۵

- ۶۳.....الگو های روانشناسی انسانگرا.....۱-۵-۳
- ۶۵.....آموزش برای آزادی.....۲-۵-۳
- ۶۶.....نظام آموزشی فریره.....۳-۵-۳
- ۶۷.....رویکرد اجتماعی آموزش.....۶-۳
- ۶۸.....تعریف و تحلیل رویکرد اجتماعی آموزش.....۱-۶-۳
- ۶۹.....یادگیری تعاملی.....۲-۶-۳
- ۷۰.....روند پژوهشی الگوی تعاملی.....۳-۶-۳
- ۷۲.....الگوی کاوش گروهی.....۴-۶-۳
- ۷۳.....مفروضات ناظر بر الگوی کاوش گروهی.....۵-۶-۳
- ۷۴.....مبانی نظری و پژوهشهای حامی رویکرد اجتماعی.....۶-۶-۳
- ۷۵.....اهداف آموزشی رویکرد اجتماعی آموزش.....۷-۶-۳
- ۸۰.....رویکرد های آموزش هنر در قرن بیست و یکم.....۷-۳
- ۸۱.....دلایل گزینش رویکرد IBAE برای آموزش هنر.....۱-۷-۳
- ۸۵.....موضوعات آموزشی IBAE و نحوه تدریس.....۲-۷-۳
- ۸۶.....آموزش هنر و تفکر یکپارچه.....۸-۳
- ۸۸.....روند الگو سازی برنامه ریزی هنر آموزش یکپارچه.....۱-۸-۳
- ۸۹.....تحلیل روش آموزش یکپارچه در مدارس نمونه.....۲-۸-۳
- ۹۰.....روشهای سودمند آموزشی برای دانش آموزان دوره دبستان.....۳-۸-۳

- ۱۱۴..... معرفى دوره ي کارشناسى نظريه ي انتقادى و فرهنگى ۲-۱-۱-۴
- ۱۱۵..... اهداى جوايز هنرى سالانه در اوريليا ۳-۱-۱-۴
- ۱۱۷..... معرفى هنرمندان و کتب ۲-۱-۴
- ۱۱۷..... هنرمند خوان سانچز: فعاليت ها و تصاوير ۱-۲-۱-۴
- ۱۲۰..... هنرمند فرد ويلسون: فعاليت ها و تصاوير ۲-۲-۱-۴
- ۱۲۳..... هنرمند کندی گرنیکان: فعاليت ها و تصاوير ۳-۲-۱-۴
- ۱۲۶..... برنامه هاى آموزشى فرهنگى ۳-۱-۴
- ۱۲۶..... برنامه درسى فرهنگى ۱-۳-۱-۴
- ۱۳۲..... آموزش فرهنگى با خيمه شب بازى سايه ۲-۳-۱-۴
- ۱۳۶..... آموزش چند فرهنگى ۲-۴
- ۱۳۷..... تعاريف ۱-۲-۴
- ۱۳۷..... چند فرهنگ گرايى ۱-۱-۲-۴
- ۱۴۲..... آموزش چند فرهنگى ۲-۱-۲-۴
- ۱۴۷..... هنر چند فرهنگى ۳-۱-۲-۴
- ۱۴۸..... آشنايى با فعاليت هاى هنرى چند فرهنگى ۲-۲-۴
- ۱۴۸..... آموزش خلاقانه ي چند فرهنگى: تصاوير توتم ۱-۲-۲-۴
- ۱۵۴..... نقاشى ديوارى چند فرهنگى ۲-۲-۲-۴
- ۱۵۵..... معرفى هنرمندان و کتب ۳-۲-۴

- ۱-۳-۲-۴ - دکتر کیریستین کانگ دان و فعالیت های هنری چند فرهنگی و کتب.....۱۵۵
- ۲-۳-۲-۴ - الکسیس یورک لومبارد: منطق الطیر و همه دعا می کنند.....۱۵۹
- ۳-۳-۲-۴ - کتاب جشن گرفتن جمع گرایی۱۶۱
- ۴-۲-۴ - برنامه های آموزشی چند فرهنگی۱۶۲
- ۱-۴-۲-۴ - برنامه درسی با تم هنر چند فرهنگی.....۱۶۲
- ۳-۴ - آموزش میان فرهنگی۱۷۱
- ۱-۳-۴ - تعاریف۱۷۱
- ۱-۱-۳-۴ - میان فرهنگی۱۷۱
- ۲-۱-۳-۴ - رویکرد های تحقیق میان فرهنگی در آموزش هنر۱۷۶
- ۳-۱-۳-۴ - تجربیات میان فرهنگی آموزش هنر آسیایی۱۷۷
- ۲-۳-۴ - آشنایی با فعالیت های هنری میان فرهنگی۱۷۸
- ۱-۲-۳-۴ - عناوین مطرح شده در دومین کتفرانس بین المللی آموزش هنر میان فرهنگی آسیایی۱۷۸
- ۲-۲-۳-۴ - لیسانس Nova در رابطه با میان فرهنگی۱۷۹
- ۳-۲-۳-۴ - تعاونی میان فرهنگی در غنا۱۸۰
- ۴-۲-۳-۴ - پروژه میان فرهنگی علمی- هنری قصر ها۱۸۲
- ۵-۲-۳-۴ - گزارشی از یک پروژه ی میان فرهنگی گروهی۱۸۵

- ۱۸۸..... پروژه ی نقاشی دیواری میان فرهنگی -۶-۲-۳-۴
- ۱۹۰..... معرفی هنرمند -۳-۳-۴
- ۱۹۰..... دبرا کاپمن و فعالیت های میان فرهنگی کتاب ها و تصاویر -۱-۳-۳-۴
- ۱۹۳..... برنامه های آموزشی میان فرهنگی -۴-۳-۴
- ۱۹۳..... کاوش میان فرهنگی آموزش هنر و تصاویر -۱-۴-۳-۴
- ۱۹۵..... تحلیل میان فرهنگی رشد هنری -۲-۴-۳-۴
- ۲۰۲..... پروژه ی میان فرهنگی دانشجویان وبستر -۳-۴-۳-۴
- ۲۰۶..... آموزش بین فرهنگی -۴-۴
- ۲۰۶..... تعاریف -۱-۴-۴
- ۲۰۶..... بین فرهنگ گرایی -۱-۱-۴-۴
- ۲۰۸..... آیا بین فرهنگی جایگزین چند فرهنگی خواهد شد؟ -۲-۱-۴-۴
- ۲۰۹..... آشنایی با فعالیت های هنری بین فرهنگی -۲-۴-۴
- ۲۰۹..... هنر به تعریف بین فرهنگی و چند فرهنگی کمک می کند -۱-۲-۴-۴
- ۲۱۴..... معرفی کتاب -۳-۴-۴
- ۲۱۴..... بین فرهنگی و چند فرهنگی: شباهت ها و تفاوت ها -۱-۳-۴-۴
- ۲۱۵..... برنامه های آموزشی بین فرهنگی -۴-۴-۴
- ۲۱۵..... هنر برای گفتگوی بین فرهنگی: تصاویر و برنامه درسی -۱-۴-۴-۴
- ۲۲۳..... مدرسه انگلیسی مسقط به عنوان نمونه ی آموزش بین فرهنگی -۲-۴-۴-۴

- ۲۳۸..... ۵-۴- آموزش فرهنگی در ایران
- ۲۳۹..... ۱-۵-۴- آشنایی با فعالیت های هنری فرهنگی
- ۲۳۹..... ۱-۱-۵-۴- تاریخچه آموزش در ایران
- ۲۴۰..... ۲-۱-۵-۴- سابقه اولین کودکان در ایران
- ۱۳۸۲ سال ۳-۱-۵-۴- رویکرد، اصول و اهداف برنامه درسی هنر از سال
- ۲۴۱..... تاکنون
- ۲۴۴..... ۴-۱-۵-۴- کارگاه آموزش فرهنگ صلح
- ۵-۱-۵-۴- روزی برای شاهنامه در صبا با حضور هزاران کودک و
- ۲۴۷..... نوجوان
- ۲-۵-۴- معرفی نظریه پرداز و کتاب در زمینه ی آموزش فرهنگی در
- ۲۵۱..... ایران
- ۲۵۱..... ۱-۲-۵-۴- توران میرهادی (خمارلو)، متولد ۱۳۰۶
- ۲۵۲..... ۲-۲-۵-۴- کتاب کار مربی کودک
- ۲۵۳..... ۳-۵-۴- برنامه های آموزشی فرهنگی در ایران
- ۲۵۳..... ۱-۳-۵-۴- برنامه ی درسی با دید فرهنگی
- ۲۵۶..... ۲-۳-۵-۴- آموزش کودکان مهاجر افغان
- ۲۵۹..... ۵ فصل پنجم
- ۲۶۰..... ۱-۵- طرح درس کارگاه پرواز خیال

- ۲۶۶ ۲-۵- گزارش کارگاه هنر اجرا - پرواز خیال
- ۲۷۸ ۶ نتیجه گیری
- ۲۷۹ ۱-۶- نتیجه گیری
- ۲۷۹ ۲-۶- توصیه های کاربردی
- ۲۸۰ ۱-۲-۶ طراحی برنامه ی درسی آموزش هنر چند فرهنگی
- ۱-۱-۲-۶- شمول آموزش هنر چند فرهنگی برای تمام سطوح تحصیلات ماقبل
- ۲۸۱ دانشگاه و پس از آن
- ۲۸۱ ۲-۱-۲-۶ تخصصی شدن آموزش هنر چند فرهنگی و رواج آن
- ۲-۲-۶- طراحی برنامه ی اجرایی معقول برای پیاده کردن برنامه ی درسی آموزش
- ۲۸۲ هنر چند فرهنگی
- ۱-۲-۲-۶- راه اندازی مدارس نمونه هنر که به طور مشخص به آموزش هنر با
- ۲۸۴ رویکردهای معاصر چند فرهنگی می پردازند
- ۲-۲-۲-۶- زیباسازی فضای فیزیکی مدارس و همینطور مناطق بر اساس آموزه های
- ۲۸۵ هنر چند فرهنگی ...
- ۳-۲-۶- تربیت نیروی انسانی متخصص در زمینه ی آموزش هنر
- ۲۸۵ چند فرهنگی
- ۴-۲-۶- استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات در بسط و توسعه و بهبود کیفیت
- ۲۸۹ آموزش چند فرهنگی هنر
- ۱-۴-۲-۶- راه اندازی سایت اینترنتی آموزش هنر چند فرهنگی

- ۵-۲-۶ - فعال ساختن نشریات پژوهشی در زمینه ی آموزش چند فرهنگی به همت و
 ابتکار سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی..... ۲۹۰
- ۳-۶ - مشکلات و نقاط ضعف ۲۹۱
- ۴-۶ - راهکارهای پیشنهادی ۲۹۳
- ۱-۴-۶ - اصلاح ساختار برنامه ریزی درسی هنر و طراحی برنامه اجرایی معقول برای
 پیاده کردن برنامه ی درسی هنر چند فرهنگی ۲۹۳
- ۲-۴-۶ - ظرفیت سازی برای بسط و توسعه هنر چند فرهنگی در نظام
 آموزشی..... ۲۹۴
- ۱-۲-۴-۶ - هم سو ساختن دستگاه های دولتی ۲۹۴
- ۲-۲-۴-۶ - راه اندازی و تقویت شبکه نهاد های غیر دولتی NGO ۲۹۵
- ۳-۴-۶ - توجه به پژوهش های بنیادی، کاربردی و تطبیقی در حوزه ی آموزش
 هنر..... ۲۹۶
- ۴-۴-۶ - تلاش برای دستیابی به انگاره یا الگوی مطالب برنامه ی درسی هنر چند
 فرهنگی..... ۲۹۶
- ۷ منابع و مآخذ ۲۹۸

فهرست جداول

جدول ۱-۲- فراگیری دانش ۳۷

جدول ۲-۲- جایگاه مهارت ها در چارچوب اشکال دانش ۳۷

جدول ۱-۳- مقایسه ویژگی های رویکرد دیسیپلین محور و رویکرد سنتی در آموزش هنر... ۵۸

جدول ۲-۳- طرح هویت من ۱۰۴

فهرست شکل ها

۹۵.....	شکل ۱-۳
۹۶.....	شکل ۲-۳
۱۱۵.....	شکل ۱-۴
۱۱۷.....	شکل ۲-۴
۱۱۹.....	شکل ۳-۴
۱۱۹.....	شکل ۴-۴
۱۲۰.....	شکل ۵-۴
۱۲۰.....	شکل ۶-۴
۱۲۲.....	شکل ۷-۴
۱۲۲.....	شکل ۸-۴
۱۲۳.....	شکل ۹-۴
۱۲۳.....	شکل ۱۰-۴
۱۲۴.....	شکل ۱۱-۴
۱۲۵.....	شکل ۱۲-۴
۱۲۵.....	شکل ۱۳-۴
۱۲۵.....	شکل ۱۴-۴
۱۲۶.....	شکل ۱۵-۴
۱۳۵.....	شکل ۱۶-۴
۱۳۵.....	شکل ۱۷-۴
۱۳۶.....	شکل ۱۸-۴